

תוספת שבת

לאור הביקוש
הופיע מהדורה
שניה לקובץ עלוני
תוספת שבת
תשפ"ג - תשפ"ה
ניתן להשיג
במערכת העלון

זמני הדלק"נ שבת פרשת משפטים
ירושלים: 4:55 מוקדם: 4:45
בני ברק: 5:09 מוקדם: 4:59
מודיעין עילית: 5:04 מוקדם: 5:54
חיפה: 5:02 מוקדם: 4:52
טבריה: 4:58 מוקדם: 4:48

מדברי רבותינו זצוק"ל ושיבדלחט"א במעלת תפילת מנחה בערש"ק וקדושת השבת

מעשה נפלא בדברי הפרי מגדים : המוסיף מחול על הקודש מוסיפין לו חיים (סי' רנ"ו)

ישובים כל אחד על מקומו מוכן ומזומן לקראת השבת. והנה, ראו זה פלא עם התחלת התפילה, פרץ לפתע לתוך בית הכנסת ילדו הקט של החולה כשקריאות שמחה בפיו על שב"ה אביו נתעורר ונמצא בהכרתו המלאה...

לאמיתו של דבר אין איתנו יודע כמה צער ועגמת נפש אנו מונעים מאיתנו בקבלת תוספת שבת כראוי. וכמו שאירע עם מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל שנסע לחוץ לארץ כדי לחזק את אחינו בני ישראל, לרומם לחזקם ולאמצם, בהיותו בליקווד, קיבל את הקהל במשך מספר הימים ששהה שם, ולכל אחד שביקשו עצה והדרכה, קבלה טובה וסגולה, ענה לכל אחד בזה הלשון, "שבת היא מקור הברכה ועל ידי קבלת תוספת שבת כראוי יתברכו בכל הברכות". והנה במוצאי שבת עלו למרן, חברי ועסקני ה'הצלה' של אותו מקום ובפיהם דבר פלא, לדבריהם, מדי שבוע בשבוע במשך יום השבת כמעט ואין להם מנוחה, כאשר במשך כמעט כל הזמן מגיעים להם קריאות להצלה ולרפואה, והנה, בשבת הזו, - כאשר קהל גדול קיבלה עליהם תוספת שבת כראוי - לא היה להם אף לא קריאה אחת!!! והדברים מפליאים.

סיפר הגאון רבי שלמה פולק שליט"א רב המושב "בית חלקיה" שאירע והיה אצלם במושב יהודי אחד של"ע גילו אצלו את המחלה הנוראה ה"י, והדבר השפיע עליו מאוד עד שהיה הרבה פעמים נופל בחלשות ללא הכרה, באחד מן הפעמים שנפל בפתאומיות ללא הכרה, לא הצליחו בשום אופן לעוררו, ונשאר כך במשך זמן רב לשכב ללא תזונה כאבן שאין לו הופכין.

תושבי המושב רצו להתאחד ולהתחזק לרפואתו המהירה ואירגנו בליל שישי עצרת חיזוק והתעוררות, וקראו למשפיע אחד, שיבוא לדרוש להם לידע את המעשה אשר יעשון ואת הטעון שיפור וחיזוק, בהגיעו, בקשו ממנו שיציע להם קבלה מעשית שיתאפשר לכל אחד ואחד לקבל אותו על עצמו וליישמו שיהיה לרפואת החולה. נענה להם המשפיע ודרש להם על הענין הגדול של תוספת שבת והסגולה שבה, והציע לפנייהם שכבר ב"זמן ירושלים" - 40 דק' לפני השקיעה יהיו כל התושבים מוכנים ומזומנים בבית הכנסת כדי לקבל השבת ולקיים תוספת שבת כראוי, הדבר מצא חן בעיניהם, וקיבלו כולם על עצמם הדבר הזה. ואכן למחרת עם הגיע הזמן כבר עמדו כל תושבי המושב בלי יוצא מן הכלל

הנהגה מיוחדת נהגו אנשי מעשה יראי ה' שלא להיטלטל בדרכים ביום ערב שבת קודש בשום אופן, כדי שלא ליכשל ח"ו במיעוט כבוד שבת, אלא להיות מוכן לפני הזמן עם תוספת שבת כדבעי.

הינכם כבר נוהגים תוספת שבת, כי אז יכולים הינכם לישב ברוגע ולומר תהילים", בני המשפחה קיבלו על עצמם אכן מצות תוספת שבת זמן ניכר קודם כניסת השבת, וישבו ואמרו תהילים באותו זמן, ובחסידי השי"ת, לא עברו ימים מועטים ובנם חזר אל ביתו ושב אל אמונתו כבראשונה.

השבת שומרת אל הממהרים לבוא ואינם נוסעים בחוצות ביום השישי, וכפי שאירע עם הגאון ר' יוסף דינקלס זצ"ל מרבני חברון.

ביום חמישי פר' עקב בשנת תרפ"ט, יצאו לדרכם הגר"י דינקלס ורעייתו, ופניהם מועדות היו לירושלים עיה"ק להשתתף בשמחת נישואי אחד מתלמידי הישיבה, כשבכוונתם לשוב לביתם שבחברון למחרת בערב שבת כדי להסב לשולחן השבת יחד עם אורחיהם הרבים. והיה ממחרת החתונה הלכו הרב דינקלס ורעייתו לתחנה והמתינו לבואו של האוטובוס שיובילם מירושלים עיה"ק לעבר ביתם שבחברון. עוברות הדקות וחולפות שעות יקרות, אך האוטובוס בושש מלבוא.

הגיעה השעה 11, ר' יוסף מביט בשעונו ופונה לרעייתו ואומר לה "אנו נשארים פה, נעשה את השבת בירושלים". אשתו שידעה כי ערך הזמן יקר וחשוב מאוד בעיני בעלה, ולא יעלה על הדעת כי חיכו זמן לריק. שאלה אותו "אבל חיכינו כל כך הרבה זמן, ויתירה מזאת, האוכל מוכן וצפויים לנו אורחים רבים, איך אפשר לאכזב אותם". השיב לה ר' יוסף "הרי ידוע לך כי איני נמצא בדרכים לאחר חצות היום, ולפי מיטב ידיעתי מהלך

כך נהגו גם האדמו"ר מוויזניץ האמרי חיים זי"ע. והאדמו"ר מגור הבית ישראל זי"ע שלא לנסוע כלל ביום שישי אל מחוץ לעיר, חוץ מביום הלוויית הרה"ק האמרי חיים זי"ע בט' ניסן תשל"ב שהתקיימה ביום שישי, אז עשה הבית ישראל התרת נדרים כדי שיוכל לנסוע להשתתף בהלווייה הגדולה, אולם בדרך כלל לא היה נוסע לשום צורך ביום שישי אל מחוץ לעיר. ואכן בשני חסידויות גדולות אלו מקפידים עד היום לקבל שבת בזמן ומוקדם, ובוויזניץ אפי' מתפללים מנחה בער"ש 40 דק' לפני השקיעה!!! אפי' שזה לפני זמן הדלק"נ בבני ברק! וכדאי ללמוד מהם גם לציבורים אחרים להקדים את מניני מנחה לפני שבת כדי שיהיה זמן לקבל שבת לאחר מנחה ברוגע...

בזמן תוספת שבת כדאי לומר תהילים, ומופת האדמו"ר מגור בזכות תוספת שבת

ברכת ה' היא רבה ועצומה לאלו המקדימים עצמם לקבל השבת, ועל ידי זה נשפע להם שפע רב, הן ברוחניות שזוכים לבנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות, וכפי אשר מסופר על הרה"ק הפני מנחם מגור זי"ע, שבא יהודי לפניו ובכה על צרתו הגדולה כי בנו סר מדרך הישרה ר"ל, וכבר אינו שב הביתה, ויש לו עגמת נפש גדולה מאוד מזה, וכל המשפחה בצער גדול, ואין לו טעם בחייו שרואה את התדרדרותו של בנו מדרך התורה ר"ל, כן עמד ובכה על רוע מצבו.

השיב לו ה"פני מנחם" בזה הלשון, "אבי ז"ל [הרה"ק האמרי אמת זי"ע] אמר שיש סגולה, והיא שיקפידו על תוספת שבת, ואם

הרב דינקלס, בכדי לפגוע בו כיוון שהיה דמות ידועה ומשפיעה בין יהודי העיר.

לר' יוסף דינקלס ובני ביתו היתה זו נחמה מהולה בהרבה עצב, והתוודעו מעל לכל ספק כי בזכות שמירת כבוד השבת ניצלו הגר"י ובני משפחתו, וזכה עוד רבות בשנים להגות בתורה ולכבד ולענג את השבת.

הנסיעה אמור להמשך לאחר חצות היום וטרם נגיע אז לביתנו", קבע ר' יוסף נחרצות "לאור כך אנו נשארים לשבות אצל קרובים וידידים בירושלים".

לאחר השבת הגיעו בשורות קשות ומרות מהנעשה בשבת בעיר האבות כשהפורעים הערבים צמאי הדם ביצעו את זממם בתושבי העיר חברון, והשאירו הכל בהרס וחורבן, ובמיוחד חיפשו את

תשובת מרן הגר"י זילברשטיין שליט"א על מקרה ויש לו רק ציציית אחת עם ניפוץ לשמה, האם יניח את הציציית עם הניפוץ לשמה בטלית של חול או שיניח בטלית של שבת?

אולם יסוד זה כבר כתב בערוך לנר (סוכה נו). מה נחשב תדיר יותר, האם ברכת שהחינו שנאמרת בכל יו"ט, אבל אינה נאמרת רק ו' פעמים עם ר"ה ויו"כ, או ברכת סוכה שנאמרת ז' ימים ובכל יום יותר מפעם אחת, והביא ראייה מהגמ' בשבועות ט. קרי לר"ח תדיר כנגד רגלים, אף שיש יותר ימי רגלים בשנה שמקריבים בהם שעירים, ממה שיש ימי ר"ח, ומזה נראה דתדיר נקרא מה שבא בזמנים הרבה דווקא, ולא מה שבא בזמן אחד הרבה יותר. אמנם בחת"ס הביא סברא זו, וכתב שהוא דוחק לומר כך, דסוכה הוא בזמן אחד, ושהחינו הוה בזמנים נפרדים מיקרי תדיר טפי, זה סברא חדשה שלא ראיתי.

אך נראה שבעניינו, אין זה נוגע כ"כ לתדיר, כיון שתדיר השאלה היא איזה להקדים, אבל בעניינו, גם אם נאמר שתדיר של ימים עדיף טפי, מ"מ הרי בשבת כל רגע שלובש הציציית מקיים מצוה, ונמצא שמקיים יותר מצוות, וזה עדיף מאשר להלבישו בחול, ועוד משום השיבות השבת, עדיף להניח הציציית בשבת מאשר ביום חול. יצחק זילברשטיין. (כ' תמוז תשע"ו)

בדבר שאלתכם: והנה לכאורה עדיף ביום חול, כי הוא תדיר יותר משבת, אף שבשבת לובשו יותר שעות, וראיה לכך שכתב במטה אפרים (תקפא ו') שנוהגים לומר מזמור כ"ז 'לדוד ה' אורי וישעי' מר"ח אלול עד יו"כ בוקר וערב, (כהיום נוהגים לאומרו עד שמיני עצרת) ויראה לי שבמקומות שאומרים אותו אחר גמר התפילה, יש להקדים השיר של יום, לפי שהוא תדיר, וכן ברכי נפשי הוא תדיר בכל ר"ח. ולכאורה שיר של יום כל יום אין אומרים אלא 52 פעמים בשנה, כי כל יום יש שיר של יום אחר, וכ"ש ברכי נפשי בר"ח שאין אומרים אותו רק 18 פעמים בשנה, אבל לדוד אומרים לפי המטה אפרים 80 פעמים בשנה, מר"ח אלול ועד יו"כ, ולמנהגינו 104 פעמים עד שמיני עצרת. ולכאורה ראייה מכאן שדבר שמתפרס על פני הרבה ימים קבועים, נחשב יותר תדיר מאשר דבר שנוהג הרבה יותר פעמים, אבל אינו מתפרס על פני כל השנה, ויש לדחות ששם שיר של יום אחד הוא, ושיר של יום הוא תדיר, ואין כ"כ נפק"מ איזה מזמור אומרים.

חומר דיבורי חול בשבת קודש - מקור האיסור

ומה אם הזהירו נביאים וצוו שלא יהיה הילוך בשבת כהילוך בחול ולא שיחת השבת כשיחת החול שנאמר "ודבר דבר", קל וחומר שלא יהיה טלטול בשבת כטלטול בחול, כדי שלא יהיה כיום חול בעינינו וכו'.

וכן אסר בספר חסידים (אות קי) סתם דיבור בשבת משום ודבר דבר.

ובירושלמי שבת (פרק ט"ו הלכה ג') מובא: אמר ר' אבהו שבת לה' (ויקרא כג, ג) שבת לה', מה הקדוש ברוך הוא שבת ממאמר, אף את שבת ממאמר. והקרבן העדה מפרש שם, שבת ממאמר, שהרי לא ברא הקדוש ברוך הוא את עולמו אלא במאמר (אבות פרק ה' משנה א' בעשרה מאמרות נברא העולם, ובתהלים לג, ו בדבר ה' שמים נעשו, ועיין ראש השנה ל"ב ע"א), ובשבת שבת ממאמר, אף אתה שבות ממאמר, שלא לדבר שיחת חולין שאינן נצרכים לעסקי שבת.

והמהרש"א בשבת (דף קי"ג ע"ב) מוסיף: שהדיבור במלאכת שבת כמעשה, כמו שכתוב בבריאת שמים וארץ דכתיב (בראשית ב, ב) 'וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה' וכתוב בתהלים (לג, ו) בדבר ה' שמים נעשו.

עוד מובא בירושלמי שם (וכן במדרש תנחומא בראשית פרשה ד'), אמר ר' חנינא מדוחק התיירו לשאול שלום בשבת [ומביא גם המעשה הנ"ל עם ר' שמעון בן יוחאי] ומפרש הקרבן העדה, מפני שהיא אמירה שאינה צריכה. (מתוך שפתים ישק)

בגמרא שבת (דף קי"ג): 'וכבדתו מעשות דרכיך ממצוא חפצך ודבר דבר' (ישעיה נח, יג) ממצוא חפצך, חפצין אסורין, חפצי שמים מותרין, ודבר דבר, שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חול, דיבור אסור, הרהור מותר. ורש"י מפרש, כגון מקח וממכר וחשבונות.

והתוספות מקשים עליו, דהא כבר נפקא ממצוא חפצך, אלא אומר רבינו תם כדאמר בויקרא רבה (סוף פרשת בהר פרשה ל"ד, ובתנחומא תחילת פרשת בראשית פרשה ד', ובירושלמי שבת פרק ט"ו הלכה ג' ובזוהר בראשית דף ל"ב ע"א, ובילקוט שמעוני ישעיה רמז תצ"ו) ר' שמעון בן יוחאי הוה ליה אימא סבתא, דהות מישתעיא סגיא, אמר לה, אימא, שבתא הוא, שתקה. משמע שאין כל כך לדבר בשבת כמו בחול, ובירושלמי הנזכר לעיל אמרינן בטורח התיירו בשאלת שלום בשבת, עד כאן לשון התוספות.

וכן מובא גם ברא"ש שם, וכן דעת הרשב"א והריטב"א והרמב"ן כדעת התוספות סתם דיבור בעלמא כמו בחול אסור בשבת.

וכן פסק הרמב"ם (הלכות שבת פרק כ"ד הלכה ד'), וזה לשונו: ואסור להרבות בשיחה בטלה שנאמר ודבר דבר שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חול. יתר על כן כתב הרמב"ם, שמה שאסרו חכמים טלטול מוקצה, הוא נלמד מאיסור דיבור בשבת, וכך כתב שם (בהלכה י"ב): אסרו חכמים לטלטל מקצת דברים בשבת כדרך שהוא עושה בחול, ומפני מה נגעו באיסור זה, אמרו